

TLM_Lausunto_KEMI_Holstinharju_aurinkovoimala_Nordi Oy_23032026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**KEMI, HOLSTINHARJUN AURINKOVOIMA-ALUEEN POIKKEAMISLUPAHAKEMUS**

Kemin kaupunki on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Nordi Oy:n poikkeamislupahakemuksesta, joka koskee aurinkovoimalan, sähköaseman ja energiavaraston rakentamista Kemin Holstinharjun alueelle. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu poikkeus- ja sijoittamislupahakemus (16.1.2026) ja sen tarkennus (13.2.2026), asemapiirros (1.10.2025), kartta hankealueen ja sähköaseman sijainnista ja ote yleiskaavasta sekä hanketta koskeneen neuvottelun muistio (17.6.2025). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi hanketta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman näkökulmasta.

Lupahakemuksen kohteena oleva aurinkovoimahanke

Lausuntopyynnön mukaan Nordi Oy:n poikkeamislupahakemus koskee kiinteistöjä 240-402-4-75 ja 240-402-42-0, joille sijoitettaisiin aurinkovoimala ja kiinteistöä 240-403-22-178, jolle sijoitettaisiin sähköasema sekä energiavarasto. Suunniteltu aurinkovoimala-alue on kooltaan 66 hehtaaria ja sijoittuisi Oulu-Kemi rautatien ja Holstinharjun kiertotalousalueen väliselle alueelle. Voimala alue sijoittuisi osittain entisen kaatopaikan alueelle. Sähköasema ja energiavarasto sijoittuisivat Honkajärventien varteen, noin 3,3 kilometriä voimala-alueesta luoteeseen Fingrid Oyj:n 400 kV voimajohdon viereen, Kittilänjärven pohjoispuolelle. Sähkönsiirron maakaapeli on suunniteltu kulkevan radan vieressä länteen ja kääntyvän pohjoiseen Stora Enso Veitsiluoto Oy:n Veitsiluoto-Kittiläjärvi 110 kV linjan viera.

Nordi Oy on anonut yleiskaavasta poikkeamista edellä esitettyjen kiinteistöjen osalta Eteläisten alueiden yleiskaavasta (YK-6, 2008). Lausuntopyynnön mukaan Kaavassa kiinteistö 240-402-4-75 (jolle hankealue pääosin sijoittuu) on osoitettu merkinnällä VU (*"Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue."*), jolle on osoitettu *moottorikelkkailureitti*. Merkinnällä on kaavaa laatiessa tavoiteltu vanhan suljetun Holstinharjun kaatopaikan ja sen ympäristön hyödyntäminen moottoriturheiluratanana. Tämä ei ole toteutunut. Lisäksi radan varsi kiinteistön 240-402-42-0 kohdalta (jolle osa hankealueesta sijoittuu) on kaavassa osoitettu merkinnällä EV (*"Suojaviheralue. Alue on varattu liikenteen, teollisuuden ja jätteenkäsittelypaikan tms. päästöhaittoja vaimentaville istutuksille tai suojarakenteille. Aluetta on hoidettava puistomaisesti. Alueella ei sallita uudisrakentamista, sillä rakennusoikeus on osoitettu tilakohtaisesti tällä yleiskaavalla vahvistuville muille alueille."*)

Sähköasemaa ja energiavarastoa varten on lisäksi vuokrattu 0,5 ha kokoinen aluevaraus kiinteistöstä 240-403-22-178 Fingridin voimajohdon läheisyydestä.

Tornionlaakson museon johtaja

23.03.2026

§ 26/2026

Kaavassa sähköaseman alue on osoitettu merkinnällä M-2 (*"Maa- ja metsätalousvaltainen alue. Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueelle saa rakentaa maa- ja metsätalouden vuoksi tarpeellisia ja yleistä virkistyskäyttöä palvelevia rakennuksia ja laitteita. Maankäyttö- ja rakennuslain 128.1 §:n nojalla alueella ei sallita yli 3 ha suuruisia avohakkuita ilman rakennusvalvontaviranomaisen lupaa."*) Sähköasema ja energiavarasto tarvitsevat hakijan mukaan rakennusoikeutta yhteensä noin 550 k-m².

Aurinkovoimapuiston ja sähköaseman kiinteistöt ovat kaupungin omistuksessa. Siirtolinja kulkee osin yksityisten kiinteistöjen kautta. Lausuntopyynnön mukaan siirtolinjan luvitus käsitellään yleiskaavasta poikkeamisesta erillisenä asiana.

Suunniteltu aurinkovoimala olisi maksimiteholtaan noin 50 MWp:n, joka energiaa vuosittain noin 53 GWh. Lopullinen teho tarkentuu hakemuksen mukaan tarkemmassa suunnitteluvaiheessa, kun lopullinen sijoittelusuunnitelma ja paneelityyppi varmistuu. Alustava arvio toteutettavien paneelien määrästä on noin 75 000 kpl.

Aurinkovoimalan kokonaisuus muodostuu paneeleista, niiden telineistä, step up -muuntajista ja inverttereistä sekä valvomorakennuksesta. Kaiken kaikkiaan alueelle asennetaan arviolta 75 000–90 000 aurinkopaneelia, step up -muuntajia 10–12 kpl ja inverttereitä 100–150 kpl. Määrät tarkentuvat hankkeen edetessä. Huoltotiet aurinkovoimalan alueella sijoittuvat siten, että ne toimivat paitsi huoltoteinä myös pelastusteinä. Step up -muuntajat sijoitetaan huollon helpottamiseksi näiden huoltoteiden varteen. Voimala-alueelta raivataan puusto. Aurinkovoimalan perustusrakenteina tullaan käyttämään sekä paalutusta (ruuvi, lyönti) että niin sanottua kelluvaa perustusta.

Sähköaseman ja energiavaraston alueelle rakennetaan noin 108m² (18x6m) kokoisen valvomorakennuksen lisäksi 16 kpl 14,6m²:n akkukontteja (yhteensä 235m²), 8 kpl 11m²:n inverttereitä (yht. 90m²) sekä 4 kpl 26m²:n muuntajia (yht. 105m²) jotka ovat yhteensä 538 m².

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu Länsi-Lapin maakuntakaavan (2014) sekä Kemin Eteläisten alueiden oikeusvaikutteisen yleiskaavan (YK nro6, 2008) alueille. Alueella ei ole asemakaavaa. Maakuntakaavassa suunnittelualue on *Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta* (M) ja se sisältyy ainakin osittain *Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeeseen* (EK). Alueen poikki on osoitettu erilaisia kehittämiskäytäviä.

Yleiskaavassa suunnittelualue sijoittuu edellä mainituille maankäytön alueille. Suunniteltua voimala-alueita ympäröi yleiskaavassa etelästä, idästä ja lännestä *Maa- ja metsätalousvaltainen alue* (M-2) sekä koillisessa *Suojaviheralue* (EV) ja *Teollisuus- ja varastoalue* (T). Suunnittelualueen pohjoispuolella on *Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityisiä ympäristöarvoja* (MY), *Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue* (luo) ja *Vedenhankinnalle tärkeän tai soveltuvan pohjaveden muodostumisalue* (pv). Suunnittelualueen ja MY-alueen rajalle on osoitettu *Ulkoilureitti*. Kemin kaupungilla on vireillä mainittuja T- ja EV-alueita koskeva Holstinharjun osayleiskaavan muutos.

Tornionlaakson museon johtaja

23.03.2026

§ 26/2026

Lähin *valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* (RKY2009), joka on osoitettu vaalittavaksi sekä maakunta- että yleiskaavassa on **Pohjanmaan rantatie** (Marostenmäentie), reilut puoli kilometriä suunnittelualueesta etelä-lounaaseen. Merkintään liittyvän maakuntakaavamääräyksen mukaan *Suunnittelussa on turvattava Pohjanmaan rantatien säilyneiden osien kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet*. Marostenmäentie on yksi historiallisen tien parhaiten säilyneistä osuuksista. Pohjanmaan rantatie on osoitettu osayleiskaavassa, mutta merkintään ei liity kaavamääräystä. Muut lähimmät tunnetut rakennetun kulttuuriympäristön tai maisema-alueet sijaitsevat etäämmällä suunnittelualueesta.

Hankealue on maankäyttöhistorialtaan metsätalousaluetta. Aurinkovoimala-alueella on myös ojitettua suoaluetta ja itäreunalla 1970-luvulta 2000-luvun alkuun asti käytössä ollut kaatopaikka-alue. Suunnittelualueilla ei tiettävästi ole rakennuskantaa lukuun ottamatta entisen kaatopaikan etelänurkalla olevia rakennelmia 1970-luvulta. Sähkönsiirtoreitillä ei myöskään tiettävästi sijaitse olemassa olevaa rakennuskantaa. Lähimmillään Kittiläntien varrella suunnitellusta sähkönsiirtoreitistä sijaitsee 1900-luvun alun pihapiiri, jonka kohdalla sähkönsiirtokaapeli poikkeaa ilmajohdon vierestä Kittiläntien itäpuolelle.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla aurinkovoimahankkeen alueella tai sen läheisyydessä ei ole tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Poikkeus- ja sijoittamislupahakemuksen 16.1.2026 päivätyn liitteen kohdassa "6.2 Hankealueen lähistön maisema, kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö" on selostettu alueen vallitseva tilanne. Siinä lähimmät arkeologiset kohteet on tunnistettu, mutta niitä ei ole kuitenkaan asianmukaisesti nimetty. Lähimmät arkeologiset muinaisjäännökset ovat kiviröykkiö **Lapintuulen risteys** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 240010130), **Vanha Rantatie** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 1000021286) sekä rakkakuoppakohde **Taipaleenkylä** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 240010002) alakohteineen. Jatkossa kohteisiin tulee viitata niiden muinaisjäänösrekisteristä löytyvällä nimellä ja oikeat nimet sekä kohteiden numerotunnukset tulee lisätä tekstiin. Ajantasaisin tieto muinaisjäänöskohteista löytyy Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäänösrekisteristä.

Etäisyydet näihin tunnettuihin kohteisiin oli ilmoitettu virheellisesti. Todellisuudessa kohde **Lapintuulen risteys** sijaitsee noin 700 metrin päässä hankealueen rajalta ja 290 metriä sähkönsiirtoreitiltä. kohteelta **Vanha Rantatie** matkaa hankealueen rajalle on noin 570 metriä ja kohteen **Taipaleenkylä** alakohteelta **Taipaleenkylä 2** hankealueen rajalle on matkaa noin 720 metriä.

Hankealueen läheisyydessä ei ole juurikaan tehty arkeologisia inventointeja. Hankealueen koillispuolen kiinteistö on inventoitu vuonna 2025, mutta kyseinen inventointi ei yltänyt hankealueelle. Itse hankealueella on inventoitu viimeksi mahdollisesti vuonna 1991 tai sitä ei ole koskaan tehty. Tätä ajantasaisempaa tietoa hankealueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ole saatavilla.

Osa hankealueesta on entistä kaatopaikka-aluetta ja on erittäin epätodennäköistä, että kaatopaikan alueella sijaitseisi aiemmin tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kuitenkin loppuosa kiinteistöistä sijaitsee osin muuta ympäristöä korkeammalla alueella, jolla voi olla arkeologista potentiaalia.

Tornionlaakson museon johtaja23.03.2026§ 26/2026

Tyypillisesti alueen samoilla korkeuksilla oleva arkeologinen kulttuuriperintö koostuu rökkiö- ja latomuskohteista sekä rakkakuoppakohteista ja ne ajoittuvat rautakaudelta keskiajalle. Kivilatomustyyppisiä kohteita on haastavaa havaita laserkeilausaineiston avulla.

Tornionlaakson museo edellyttää koko hankealueen (aurinkovoimalan, sähköaseman, energiavaraston ja maakaapelireitin sekä muun alueen) kulttuuriperinnön inventointia, jotta voidaan saada ajantasainen tieto alueen mahdollisesta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä alueidenkäyttölain 9§ mukaisesti. Inventoinnissa tulee ottaa huomioon niin kiinteät muinaisjännökset, kuin myös mahdollisesti nuoremmat muut kulttuuriperintökohteet sekä muut arkeologiset kohteet.

Alueen laajuuden vuoksi Tornionlaakson museon arkeologi ei voi tehdä inventointia virkatyönä. Arkeologinen inventointi, jonka kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja, tulee tilata muulta arkeologiselta toimijalta. Tämä lausunto tulee toimittaa valitulle inventoinnin tekijälle. Inventoinnin tekijän tulee toimittaa inventointiraportti Tornionlaakson museolle tarkastettavaksi. Tornionlaakson museo voi antaa uuden lausunnon vasta inventointiraportin tarkastamisen jälkeen. Arkeologisten tutkimusten tulee perustua Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeisiin (2020).

Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista löytyy Museoviraston verkkosivuilta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan aurinkovoimala-alueen sijoittaminen entisille maa-aineisten ottoalueille, kaatopaikka-alueille ja/tai niiden välittömään läheisyyteen lienee maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön sekä arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta ratkaisu, joka aiheuttaa todennäköisesti hyvin vähän vaikutuksia kulttuuriympäristöön. Tämä etenkin alueilla, jotka sijaitsevat etäällä rakennetun kulttuuriympäristön kohteista tai maisema-alueista edellyttäen, että tarvittavat kulttuuriperintöinventoinnit on toteutettu. Museo voi arvioida tämän hankkeen vaikutukset suhteessa arkeologiseen kulttuuriperintöön vasta inventoinnin toteuttamisen jälkeen.

Hankkeen lupahakemuksessa ei ole tunnistettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita tai arvioitu hankkeen suhdetta niihin. Näin ollen hankkeen vaikutuksia ei ole arvioitu myöskään suhteessa **Pohjanmaan**

Tornionlaakson museon johtaja

23.03.2026

§ 26/2026

rantatiehen. Kulku Holstinharjuntielle ja sitä kautta aurinkovoimala-alueelle on Marostenmäentien kautta, jolloin erityisesti mahdolliset voimalan rakentamisen aikaiset vaikutukset tulee tunnistaa ja arvioida lupahakemusta käsiteltäessä.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologisen kulttuuriperinnön osalta arkeologi Hanna Puolakka

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Kemin kaupunki
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto